

Spæl við reinum kortum

Jógvan Arge
varaborgarstjóri í Havn

Nú bóлтаði hann aftur rút, borgarstjórin. Seinast, eg hitti hann, var hann serliga upptikin av, at ein politikari eigur at kunna flyta seg, og at umráðandi er, at øll havnarfólk verða nøgd við tað, sum verður gjørt í Tórshavnar havn. Nú er líkt til, at hann er farin í aftur stálhandskarnar og aftur sum útgangsstøði heldur fast við tær ætlanir, sum fyriliggja. Minnilutin í Tórshavnar býráð hevur ikki tikið undir við ætlanini, síðani byggiskráin varð løgd fram í januar í ár. Byggiskráin er tað fyrsta ítøkiliga, sum er lagt fram í hesi byggiaetlanini. Vit hava ikki tikið undir við henni, tí vit ivast í staðsetingini og tí, at kostnaðurin er flogin upp í loft. Tá biðið varð um undirtøku fyri at

fyrireika eina bingjuhavn fyri meir enn tveimum árum síðani, vóru bara leysar skitsur tøk, og kostnaðurin varð mettur til 350 mió kr. Til tess at royna hetta av, tóku vit undir við, at bygginevnd, sum fyriskrivað, varð sett at fyrireika arbeiðið. Fyrsta almenna úrslitið av hesum fyrireikingum var byggiskráin. Hendan byggiskrá elvdi til nógv ivamál. Kostnaðurin var farin upp á 450 mió kr. Sumt var ikki við í kostnaðinum, eitt nú trivnaðarøkið, sum teir rópa ætlaða bátahylin undir Skansanum. Pakkhús og tilíkt var heldur ikki við. Somuleiðis vantaði mvg og mett príshækking í byggitíðini. Tí lögdu vit longu tá fram eina skitsu um góðshavn á Sundi, og skutu upp fyri býráðnum, at eitt nú hesin møguleikin varð kannaður, áðrenn farið varð víðari við Skansabryggjun. Vit fingi ikki undirtøku fyri hesum. Býráðið samtykti at halda somu kós og játtaði pengar til forprojekt.

Forprojektið sigst nú liggja á borðinum, tó at tað ikki er lagt fyri býráðið, og nú ljóðar, at tær 450 mió kr eru hækkaðar til slakar 500 mió kr – ivaleyst við somu óvissum aftrat sum omanfyri. Tann beiski veruleikin um byggiætlanirnar hjá Tórshavnar havn er, at kostnaðurin økist í stórum, og misnøgdin við, at eitt nú Skansin verður innibýrgdur við høgum grótkøstum og lítið prýðiligum bingjum, veksur sum dagarnir ganga. Tí er gott at hava eina vakna andstøðu í býráðnum. Er tað oman á alt soleiðis, at myndirnar, sum bingjuhavnin er sett inn í í framløguskrivum, ikki samsvara við veruligu útsjónina eftir byggingina, eru vit komin hagar til, at møguligir ábyrgdarar eiga at verða kravdir til svars. Tí minsta fortreytin fyri at borgararnir kunna verða nøgdir er, at býráðið spælir við reinum kortum.

Jógvan Arge fyri og/ella ímóti

Heðin Mortensen
borgarstjóri

Havnarfólk kenna søguna. Seinasta stóra havnaútbyggingin í Havn var liðug í 1997, tá uttasti partur av Molanum varð breiðkaður. Síðan er bygt út í Kollafirði og á Oyrareingjum. Men ikki so leingi gekk áðrenn tað varð staðfest, at tað ikki var nóg djúpt framvið eystara mola, at innsiglingin var ov lítil, at keiplássið - serliga um summarið - var ov avmarkað, at økið til trailarar og bingjur var ov lítið, at økið til pakkhús var ov lítið, og at økið til avgreiðslu av ferðafólki og bilum var ov lítið. Staðfest varð tí, at einasti møguleiki at betra munandi um umstøðurnar á Eystaru Bryggju, var at leingja Molan og at víðka verandi økið suður og eystureftir. Tilmæli kom frá havnameistararum um at gera byggiprogramm, gera árinnskanningar og hydrauliskar kanningar, útvega loyvi og gera fyrireikingarnar. Vinnunevndin samtykti at taka undir við tilmælinum, og 30. mai 2013 tók figgjarnevndin einmælt undir við hesum! Mundi Jógvan Arge tá atkvøða ímóti hesi ætlan?? Nei! Jógvan Arge atkvøddi fyri tilmælinum frá figgjarnevndini. Hann atkvøddi eisini saman við meirilutanum fyri at velja limir og seta bygginevndina. Hann atkvøddi enntá ímóti einum uppskoti frá síni egnu partakvinnu um at beina málið í teknisku nevnd. Síðan hevur málið koyrt fullkomiliga eftir bókinum við borgarafundi og hoyringum,

tveimum byggisamtyktum, almennum býráðsfundum, loyvum o.s.fr. So hetta hevur í veruleikanum verið ein tann mest demokratiska prosessin, sum býráðið hevur gjøgnumført. Hevur Jógvan Arge so verið ímóti hesi gongdini? Nei! Jógvan Arge hevur verið við allan vegin, til Tjóðveldi manøvreraði seg sjálvst í andstøðu í býráðnum. So tá nú nøkur mótmæli komu móti útbygging av Skansabryggjun, so varð tað sjálvandi opportunt hjá honum at snúgva 180 stig og fyrigykla fólk, at hann og alt Tjóðveldi alla tíðina hevur verið ímóti útbyggingini. Jógvan Arge skriver enntá, at »Vit í Tjóðveldi fegnast um gongdina, tí vit hava, sum tey einastu í Tórshavnar býráð, víst á tey stóru ivamál, sum eru við byggiaetlanini.« Nei! Tann andstøðan er spildurnýggj og er bara eitt úrslit av, at Tjóðveldi situr í andstøðu uttan ávirkan. Illgitingar nú um, at møguligar tillagingar hava politiskt sikti og samband við fólkatingsval er reinur heilaspuni. Vit ætla okkum framvegis at útbyggja Skansabryggjuna. Men vit hava fingið nøkur hoyringsskriv, sum vit fara at hyggja konstruktivt at. Tað er púra náttúrligt og partur av demokratisku prosessuni. Vit snúgva ikki 180 stig, men tað kann sjálvandi føra við sær, at tillagingar verða gjørdar. Treyðugt so. Men staðsetingin verður tann sama við møguligum broytingum.

Sjálvandi blanda vit okkum!

Frank Davidsen

Tað hevur altíð verið aðalmálið hjá umboðum Javnaðarflokksins á Fólkatíngi at brúka teirra rødd til frama fyri áhugamállum okkara á Fólkatíngi. Annars er tað eingin sum helst meining yvurhøvur, at lata seg stilla upp til Fólkatíngið. Minnist sum ungur, hvussu ómetaliga lítlan figgjarligan stuðul pensionistarnir fingi, tá ellisrentan triðja hvønn mánaða varð borðin út til pensionistarnar. Sjálvst um undirritaði ikki var komin til manns, so slapp ein av og á inn til politisku fundirnar, ella ein stóð í gongini, tá gamla dansistovan í Sørvági var stúgvandi full til politiskar kjakfundir. Enn situr tað so rimmarfast í minninum tá politisku reystmennir Javnaðarflokksins Jóhan Nielsen og Petur Mohr Dam, ið nú liggja undir grønu torvu, greiddu frá teirra politisku aðalmálum. Eitt av teimum var, at fáa sett í verk, eina fólkapensión á sama støði, sum hjá donsku pensionistunum. So skjótt sum Javnaðarflokkurin fekk politisku leiðaluna úti í Tinganesi, skuldi hetta gerast veruleiki. Í 1958 fekk føroyski Javnaðarflokkurin av álvara høvi tí, at gera sín politik til veruleika. Aftan á at Sambandsflokkurin og Fólkaflokkurin høvdu sitið við valdið, gav veljarin Javnaðarflokkinum eina dygga álitisvátan, soleiðis at flokkurin fekk 8 lögtingsumboð vald inn á Føroya Løgting. Og tað gekk ikki long tíð til, at áðurnevndu politisku reystmennir floksins hildu tað lyfti, sum tey høvdu givið

veljarnum undan lögtingsvalinum. Nevnliga at leggja lunnar undir eina nýggja pensiónsskipan, har føroysku pensionistarnir skuldu hava somu figgjarlig kor, sum danskir pensionistar. Figgjarligu korini hjá okkara pensionistum tá vóru syndarlig, orsaka av, at flokkarnir, ið høvdu sitið við valdinum, góvu sær ikki fær um korini hjá okkara gomlu og veiku. Heldur ikki gjørdi somu flokkar sær far um, at ellisrentan sum tey gomlu fingi triðja hvønn mánað, var ein háan ímóti hesum bóli, sum hevði livað eitt harðbalið lív, uttan nakað veruligt figgjarligt trygdarnet. Ja, tey gomlu kendu tað ikki sum eitt figgjarligt ískoyti, men meira sum eina olmussu, sum als ikki var í námd við tað sum pensionistar í Danmark fingi. Hevði Javnaðarflokkurin ikki blandað seg og gjørt sína ávirkan galdandi, er stóri spurningurin nær fólkapensiónin hevði komið okkara pensionistum tilgóðar. Samstundis sum lága ellisrentan við politiskum hegni varð avloyst av eini nógv hægri fólkapensión, vóru eisini aðrar sosialar skipanir settar í verk, ið aðrir bólar fingi ágóðan av. Afturat hesum varð avtala gjørd við donsku mynduleikar um at seta á stovn ein 60 millióna grunn, til endurnýggjan av føroyska fiskiflotanum. Eitt risaframbrot, har knappliga peningur gjørdist tøkur til fiskivinnuna, soleiðis at tað upp á nøkur fá ár vóru 10 tals modernaðir stállínubátar bygd. Bátar sum kollveltu føroyska fiskivinnu, tí nú vóru nærum eingi mørk fyri fiskiskapinum, har ikki bert vanligu nærleiðirnar vóru troysttar, men eisini fiskiskapurin tók rættuliga dik á seg við Grønland og New Foundland.

Hevði Javnaðarflokkurin ikki gjørt seg galdandi móttvegis donsku stjórnini, varð kanska eingin 60 millióna grunnur settur á stovn, og harav føroyski fiskiflotin var stagneraður, við nøkrum gomlum sluppum, sum álitid hjá heimaflotanum. Sitandi samgonga hevur sum sítt politiska aðalmál, at tær veikastu herðarnar skulu bera tyngstu byrðarnar. Nú nakrir krákumánaðir eru eftir av valskeiðnum, so letur samgongan okkara pensionistum, tað sum í peningi ikki so frætt svarar til ein mjólkapakka um dagin. Kropp á kroppi komu samgonguumboð upp á lögtingsins røðarapall at greiða frá, hvussu glað og takksom tey vóru um mánaðin til pensionistarnar, meðan tey samstundis játtadu teimum á ovastu rók 10-20 falda tað í pensionistarnir fingi. Harafturat varð uppskotið súltað soleiðis, at pensionistarnir bert fingi hesa hækkan fyri seinra hálvárið 2015. Ikki nokk við tí, so hevur samgongan forskattað framtíðar pensiónir við eini milliard hetta valskeiðið til at gjalda skattalættan fyri. Samstundis er skatturin á pensiónum hækkaður úr 35% til 40%. Ein hækking har komandi pensionistar koma at missa kr. 1000 um mánaðin, ella kr. 12.000 um árið. Seinasta byrða, ið er lögð á tær veikastu herðarnar, er ein ósolidarisk pensiónsskipan, har teir veikastu bókanir skulu gjalda til egna pensión, uttan mun til, um tey hava figgjarligt ráðarum til at kunna gjalda. Frá at vera eitt solidariskt samfelag, er sitandi samgonga í ferð við at flyta okkum yvir til eitt ósolidariskt samfelag sum t. d. tað amerikanska. Har hava tey lægstlöntu og miðal-

klassin ikki ráð til at gjalda, bæði húsalán og samstundis tryggja seg sjálvan. Um eg havi skilt tað rætt, so hava tey eina tímaløn uppá 7-8 dollars, ið svarar til nakrar og fjørutí krónur um tíman. Tað gevur so umleið kr. 1.800 um vikuna, ella kr. 7.200 um mánaðan. Við 35% í skatti hava hesir borgarar kr. 3.700 eftir til húsalán, pensión og aðrar fastar útreiðslur. Hetta er idealsamfelaðið hjá borgarligu flokkunum, har loysunarorðið er, minni skattur so verður meira peningur eftir til skattaborgarin. Hjá teimum múgvandi og feløg millióninga og milliarderana er skatturin 15%. Ein av heimsins ríkastu, milliarderurin Warren Buffet, hevur alment átalað skattapolitikkin í Amerika, og at tað líkist ongum, at skrivstovufólk hansara gjalda tvær trýggjar ferðir so nógv í skatti sum hann. Munurin ímillum okkara samhaldsfasta samfelag, har øll lyfta

í felag, móttvegis Amerika har egoisman verður sett í hásætið, er óskiljandi fyri okkum. Og ein hevur ilt við at skilja støðuna hjá lág og miðalstætturin í Amerika er komin í, har tey antin mega selja húsini og gerast húsavill, ella eru tey noydd brúka pensiónspeningin her og nú fyri at lívbjarga sær sjálvum. Latid okkum heldur fáa eina pensiónasskipan, har tann peningur, ið verður settur av til okkara pensionistar verður lagdur oman á samhaldsfasta. Soleiðis at tað fram-yvir verður ein samhaldsføst skipan, har goldið verður inn í mun til tað inntøku ein hevur.